

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **T. Š.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. S. Z., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v Č., proti žalovanej **Slovenskej republike, za ktorú koná Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky**, Bratislava, Chlumeckého č. 2, o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a o priznanie nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp.zn. 5 C 9/2004, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. marca 2010 sp.zn. 5 Co 62/2010, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 30. marca 2010 sp.zn. 5 Co 62/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Čadca rozsudkom z 30. septembra 2009 č.k. 5 C 9/2004-254 v spojení s opravným uznesením zo 14. decembra 2009 č.k. 5 C 6/2004-265 (ktorým opravil záhlavie tohto rozsudku v časti označenia žalovaného, ktoré má správne znieť SR – zast. Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, so sídlom Chlumeckého 2, P.O. Box 57, Bratislava 212 a v časti predmetu konania má správne znieť o vyplatenie nemajetkovej ujmy), žalobu žalobkyne o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom v zmysle zák. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zák. č. 58/1969 Zb.“) zamietol. Žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal. V dôvodoch rozhodnutia sa podrobne zaoberal námietkou premlčania uplatneného nároku, ktorú vzniesla žalovaná. Vzhľadom na zistené skutočnosti – uzavretie kúpnej zmluvy 29. júna 1999, medzi žalobkyňou ako predávajúcou a K. ako kupujúcim, kedy žalobkyňi bolo zrejmé, že veľkosť spoluvlastníckeho podielu, ktorý predávala (1/8-inu) nekorešponduje s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu k pozemku, ktorý získala podľa osvedčenia o dedičstve (1/4-inu) ako aj vzhľadom na ust. § 22

ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb., podľa ktorého právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode a tiež na skutočnosť, že žaloba bola podaná až 26. júna 2003, považoval súd prvého stupňa uplatnený nárok za premlčaný. Súd prvého stupňa aj napriek uvedenému záveru, za predpokladu, že by sa odvolací súd nestotožnil s jeho názorom o premlčaní nároku, posudzoval, či v prejednávanej veci boli splnené základné predpoklady zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, ktoré musia byť súčasne (kumulatívne) splnené (protiprávne konanie – nesprávny úradný postup, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou). Súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala vznik škody a ani príčinnú súvislosť medzi protiprávnym konaním a škodou. Poukázal na to, že zodpovednosť podľa zák. č. 58/1969 Zb. je zodpovednosťou objektívnou, bez ohľadu na zavinenie, ktorej sa nemožno zbaviť. Súd prvého stupňa mal za to, že išlo o nesprávny úradný postup správy katastra, keď žalobkyni nesprávne zapísala podiel podľa dedičského rozhodnutia a v tom smere nevykonala nápravu. Zákon č. 58/1969 Zb. nedefinuje pojem škoda, ktorá sa má uhradiť a ani jej rozsah, preto bolo potrebné aplikovať všeobecnú úpravu (§ 442 Občianskeho zákonníka). Súd prvého stupňa mal za to, že žalobkyni škoda nevznikla. Žalobkyňa 29. júna 1999 odpredala kupujúcemu (K.) svoj podiel po 60,-- Sk za 1 m² a za takú sumu jej bola parcela aj vyvlastnená. Žalobkyňa nemôže škodu uplatňovať ako rozdiel medzi sumou, ktorá bola navrhovaná – 150,-- Sk a prezentovaná v tlači a sumou, ktorá bola na základe uznesenia mestského zastupiteľstva schválená. O trovách konania rozhodol podľa § 150 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 30. marca 2010 sp.zn. 5 Co 62/2010 v spojení s opravným uznesením z 30. marca 2010 sp.zn. 5 Co 62/2010 rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením potvrdil a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V dôvodoch svojho rozhodnutia len skonštatoval, že okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a preukázaný skutkový stav dôsledne vyhodnotil v odôvodnení napadnutého rozsudku, na ktoré odvolací súd poukázal a s ktorým sa stotožnil. Z uvedeného dôvodu sa krajský súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Keďže odvolací súd v napadnutom rozsudku nezistil žiadne pochybenie, rozsudok okresného súdu potvrdil.

Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože si ich postupom podľa § 151 ods. 1 O.s.p. nevyčísľala.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá ako dovolací dôvod uvádzala, že v konaní došlo k vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Vyčítala súdom oboch stupňov nesprávne právne posúdenie otázky premlčania ňou uplatneného nároku. Poukázala na to, že nebola účastníčkou vyvlastňovacieho konania a teda sa nemohla dozvedieť o vyvlastňovaní – protiprávnom nakladaní s časťou svojho vlastníctva. Podľa jej názoru sa lehota na podanie žaloby odvíjala od momentu ako jej bolo doručené vyvlastňovacie rozhodnutie týkajúce sa jej právneho predchodcu JUDr. Š. Š.. Trvala na tom, že škoda jej vznikla pre nesprávny úradný postup správy katastra, resp. pre jej nezákonný postup, t.j., že jej nezapísala napriek domáhaniu sa to, čo bolo zrejme z právoplatného rozhodnutia iného orgánu. Mala za to, že v súlade s čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky má právo na náhradu nemajetkovej ujmy. Pokiaľ právny predpis zák. č. 58/1969 Zb. je v rozpore s Ústavou, potom povinnosťou súdu prvého stupňa bolo prerušiť konanie a obrátiť sa na Ústavný súd Slovenskej republiky aby rozhodol podľa čl. 125 ods. 1 písm.a/ Ústavy. Podľa jej názoru nemožno akceptovať, aby podľa jedného právneho predpisu bolo možné nemajetkovú ujmu priznať (zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci) a podľa iného právneho predpisu zák. č. 58/1969 Zb.), by takáto náhrada neprichádzala do úvahy. Žiadala, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu a priznal jej uplatnený nárok alebo aby zrušil rozsudky oboch súdov a vec vrátil okresnému súdu s uložením povinnosti prerušiť konanie do rozhodnutia Ústavného súdu o súlade zákona s ústavou.

Žalovaná navrhla dovolanie žalobkyne ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že je potrebné ho zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie prípustné a nejde ani o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo vec nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia, pričom zistil, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi riadne konať pred súdom.

Podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vada konania vymedzená v citovanom ustanovení je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Sériá A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp.zn. I. ÚS 226/2003), treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavku na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p. a platí aj pre odvolacie konanie (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiadava aj so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom.

Podľa názoru dovolacieho súdu konanie pred odvolacím súdom je takouto vadou, vyplývajúcou z citovaného ustanovenia § 237 O.s.p. postihnuté.

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní síce nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku ale musí odpovedať na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. Treba zdôrazniť, že zákonom č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, bol doterajší text § 219 O.s.p. doplnený okrem iného odsekom 2, podľa ktorého, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, ktoré však môže na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť o ďalšie dôvody, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. K takejto situácii však môže dôjsť len za predpokladu úplného a presvedčivého rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Žalobkyňa sa svojou žalobou domáhala priznania majetkovej ujmy (náhrady škody) spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa zák. č. 58/1969 Zb. vo výške 63 467,55 Sk

(2 106,73 €) a nemajetkovej ujmy 80 000,-- Sk (2 655,51 €), čo súd prvého stupňa v dôvodoch svojho rozhodnutia (prvý odsek druhá veta) aj uvádza. Podľa označenia predmetu konania v záhlaví rozsudku súdu prvého stupňa tento konal len o nároku žalobkyne – vyplatenie (priznanie) nemajetkovej ujmy. Tomuto však nekorešponujú dôvody samotného rozhodnutia, nakoľko súd vec samu právne posudzoval podľa zák. č. 58/1969 Zb. nielen pokiaľ ide o posúdenie dôvodnosti vznesenej námietky premlčania nároku (§ 22 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb.) ale aj pokiaľ ide o posúdenie splnenia základných predpokladov zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Odvolací súd aj napriek týmto nezrovnalostiam a tiež bez toho, aby sa vyporiadal s námietkami žalobkyne uvedenými v jej odvolaní a tiež jej odvolacím petitom rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, pričom z dôvodov jeho rozsudku nie je zrejmé, v čom videl správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa. Súd prvého stupňa totiž v obave, že otázku premlčania nároku neposúdil správne sa ďalej zaoberal vecou samou. Z dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu (pre ich nedostatok) nie je možné zistiť, či odvolací súd považoval vyriešenie otázky o premlčaní nároku a na to nadväzujúce zamietnutie žaloby za správne, resp. či riešenie uvedenej otázky nebolo správne a rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil z dôvodu nedôvodnosti uplatneného nároku podľa zák. č. 58/1969 Zb. Dovolací súd poznamenáva, že vznesením námietky premlčania dlžníkom dochádza k zániku nároku, t.j. subjektívne právo prestáva byť vznesením námietky premlčania autoritatívne vynutiteľné na súde (§ 3 Občianskeho zákonníka).

Nedostatok dôvodov rozhodnutia predstavuje závažné procesné pochybenie súdu, spočívajúce v odňatí možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.), na ktoré je dovolací súd povinný prihliadnuť z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Z uvedených dôvodov dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. decembra 2011

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová